

Π.3.2.1 *Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη*

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Γ' Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Αρριανός, «Αλεξάνδρου Ανάβασις», Ζ' 28-30

Τίτλος:

«Χαρακτηρισμός του Αλέξανδρου»

ΚΟΣΜΑΣ ΤΟΥΛΟΥΜΗΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εθνικό Πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΠΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας,
Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Tίτλος

Χαρακτηρισμός του Αλέξανδρου

Δημιουργός

Κοσμάς Τουλούμης

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ' Γυμνασίου

Χρονολογία

Απρίλιος 2013

Διδακτική/Θεματική Ενότητα

Αρριανού, «Αλεξάνδρου Ανάβαση», Ζ' 28 - 30: «Χαρακτηρισμός του Αλεξάνδρου»

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Χρονική διάρκεια

6 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο τάξης, ιστολόγιο μαθήματος.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Αποτελεί προαπαιτούμενη γνώση η εξοικείωση του διδάσκοντος και των μαθητών/μαθητριών με ανοιχτά διερευνητικά ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, αλλά και με τη χρήση ιστολογίων, καθώς και με λογισμικά συγγραφής και παρουσίασης και δημιουργίας ψηφιακών εννοιολογικών χαρτών (π.χ. [Text2MindMap](#)). Ο διδάσκων πρέπει να έχει εντρυφήσει σε σύγχρονες παιδαγωγικές σε σχέση με τη Διδακτική των Μέσων όπως ο *Σχεδιασμός* (βλ. Cope & Kalantzis 2000).

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

To σενάριο στηρίζεται

To σενάριο αντλεί

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν την προσωπικότητα του Αλέξανδρου προσεγγίζοντας το κείμενο του Αρριανού. Λαμβάνουν υπόψη τους τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία, αλλά και την πεποίθηση του Αρριανού ότι ο Αλέξανδρος πρέπει να κριθεί συνολικά από το έργο του. Στόχος του παρόντος σεναρίου είναι να ασκηθούν οι μαθητές στην αρχαία ελληνική γλώσσα εντοπίζοντας λέξεις, επίθετα κυρίως και τα παραθετικά τους, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στον χαρακτηρισμό ενός προσώπου, να εντοπίσουν τη διαχρονική σημασιολογική πορεία αυτών των λέξεων, να αντιμετωπίσουν κριτικά τον Αλέξανδρο και να καταλήξουν στη δική τους άποψη για αυτόν. Εκτός από το σχολικό εγχειρίδιο, χρησιμοποιούν ανοικτά ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως τα λεξικά της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, αλλά και κοινωνικά δίκτυα όπως τα ιστολόγια, για να συγκροτήσουν και να καταθέσουν την άποψη τους. Το σενάριο ολοκληρώνεται με ένα διαδικτυακό

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην μακρινή της γνώση

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΕΛΛΑΣ
Εργαζόμενοι για την ανάπτυξη

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

αγώνα επιχειρηματολογίας για τα υπέρ και τα κατά της προσωπικότητας του Αλέξανδρου, που διεξάγεται στο ιστολόγιο του μαθήματος.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Ο Αλέξανδρος είναι σαφώς ένα από τα πιο χαρακτηριστικά πρόσωπα της ελληνικής ιστορίας που η δράση του έχει χρησιμοποιηθεί ποικιλοτρόπως και κατά κόρον παραδειγματικά στην ελληνική εκπαίδευση. Το κείμενο του Αρριανού μπορεί να αξιοποιηθεί για να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με μια αξιολόγηση της προσωπικότητας του Αλέξανδρου, με βάση επιχειρήματα τα οποία αντιμετωπίζουν ένα αναμφίβολα σημαντικό ιστορικό πρόσωπο υπό το πρίσμα μιας συγκεκριμένης οπτικής γωνίας. Η αποτίμηση της προσωπικότητας του Αλέξανδρου μπορεί να λειτουργήσει, παράλληλα, ως ένα μέσον για να αναγνώσουν οι μαθητές τον κόσμο γύρω τους μέσω της ανάγνωσης των αξιών, των στάσεων και των πεποιθήσεων του αρχαίου ελληνικού κόσμου. Η διδασκαλία του αρχαίου κειμένου αποσκοπεί στη «βαθύτερη κατανόησή τους από διδάσκοντες και διδασκομένους σε όλα τα επίπεδα (λεξιλογικό, σημασιολογικό, συντακτικό, υφολογικό, ιδεολογικό)» (Μαρωνίτης 2010), ενώ οι δραστηριότητες των μαθητών κινούνται στο πλαίσιο της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης: η διδασκαλία του λεξιλογίου συνδυάζεται με μορφολογική και σημασιολογική επίγνωση, αλλά και τη διαχρονική εξέλιξη της σημασίας μιας λέξης (Κουτσογιάννης 2008).

Παιδαγωγικά ακολουθείται η θεωρία του Σχεδίου “Design”, η οποία σε συνδυασμό με τους πολυγραμματισμούς αξιοποιεί τις ΤΠΕ στην κατεύθυνση της δημιουργίας μαθητών – παραγωγών της γνώσης που λειτουργούν με βάση τις ταυτότητές τους (Cope & Kalantzis 2000, Kalantzis & Cope 2008, Kress & van Leeuwen 2001)

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Αναμένεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να γνωρίσουν και να αξιολογήσουν κριτικά -μέσω της αποτίμησης μιας ιστορικής προσωπικότητας (Αλέξανδρος) από έναν ιστορικό (Αρριανός)- αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα και στάσεις ζωής που κυριαρχούσαν στον αρχαίο ελληνικό κόσμο.
- Να συγκρίνουν αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα και στάσεις ζωής του αρχαίου κόσμου με ανάλογες σύγχρονες αντιλήψεις.
- Να αντιληφθούν την ιδιαίτερη σημασία που είχε για τις αρχαίες κοινωνίες και έχει για τις νεότερες η νοηματοδότηση της προσωπικότητας του Αλέξανδρου και η ανάδειξή της ως «αιώνιου» προτύπου.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Αναμένεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να προσεγγίσουν και να αξιολογήσουν ένα κείμενο που προέρχεται από την αρχαία ιστοριογραφία και χαρακτηρίζει μια ιστορική προσωπικότητα.
- Να αντιληφθούν τη χρήση των επιθέτων και των παραθετικών τους στον χαρακτηρισμό προσώπων.
- Να διερευνήσουν τη μορφολογική και σημασιολογική εξέλιξη λέξεων από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους με λέξεις αρχαιοελληνικής προέλευσης.
- Να δουν ένα κείμενο ιστορικής κριτικής μιας προσωπικότητας, όπως ο Αλέξανδρος.
- Να χρησιμοποιήσουν το λεξιλόγιό τους προκειμένου να συντάξουν επιχειρήματα, για να αξιολογήσουν μια ιστορική προσωπικότητα όπως ο Αλέξανδρος.

Γραμματισμοί

Αναμένεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να μάθουν να αξιοποιούν τις νέες δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ και τους υπάρχοντες ψηφιακούς πόρους, ώστε να παράγουν δικό τους έργο.

- Να ασκηθούν στην προσέγγιση οποιουδήποτε γνωστικού πεδίου μέσω της ανακάλυψης, της σύγκρισης, της σύνθεσης, της συνεργασίας και της παρουσίασης των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων.
- Να ασκηθούν στη διδακτική διαδικασία επίλυσης προβλήματος.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες κριτικής αξιολόγησης προσώπων, πεποιθήσεων, στάσεων και αξιών.
- Να ασκηθούν στη συγκρότηση και διατύπωση επιχειρημάτων, και στην υπεράσπιση των απόψεών τους στις νέες συνθήκες που δημιουργούνται λόγω της χρήσης των κοινωνικών δικτύων, όπως τα ιστολόγια.

Διδακτικές πρακτικές

Στόχος των διδακτικών πρακτικών του παρόντος σεναρίου είναι οι μαθητές να:

- Αναπτύξουν δεξιότητες συνεργατικής μάθησης, αφού εργάζονται σε ομάδες και οδηγούνται σε αποτελέσματα που προκύπτουν μέσα από αυτές.
- Αυτενεργήσουν μέσα στο κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο, καθώς αποτελούν ενεργά μέλη ομάδων που επιτελούν συγκεκριμένες εργασίες.
- Καλλιεργήσουν δεξιότητες ενσυναίσθησης, καθώς αναλαμβάνουν συγκεκριμένους ρόλους που καλούνται να διεκπεραιώσουν.
- Ασκηθούν στην κριτική αξιοποίηση ψηφιακών περιβαλλόντων και πηγών.
- Εκφράσουν την ταυτότητά τους και να διαμορφώσουν στάσεις μέσω της προσωπικής έρευνας και της διαμόρφωσης ατομικής και συλλογικής θέσης απέναντι στο ζήτημα της προσωπικότητας του Αλέξανδρου.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η επισήμανση στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού, σελ. 19](#) ότι από το κείμενο του σχολικού εγχειριδίου αναδεικνύονται βασικά στοιχεία της προσωπικότητας του Αλέξανδρου -η στρατιωτική ικανότητα και τα ηγετικά του προσόντα, η στάση και η συμπεριφορά του απέναντι στους φίλους του, τους στρατιώτες, τους συνεργάτες και

τους αντιπάλους του, η πολιτική και διπλωματική του τακτική και ο χαρακτήρας του-έδωσαν το έναυσμα για να διερευνηθεί ο Αλέξανδρος και να προσδιοριστεί η σημασία του και το νόημα που συνάγουν για αυτόν οι μαθητές σήμερα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Ο χαρακτηρισμός του Αλέξανδρου από τον Αρριανό μέσω των ενοτήτων «αρετές», «σφάλματα» και «ο Αλέξανδρος πρέπει να κριθεί από ολόκληρο το έργο του» παρατίθεται [στο σχολικό εγχειρίδιο](#). Συνδέεται με τη Γενική Θεώρηση του έργου και με τις οδηγίες που δίνονται στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού, σελ. 19](#) για την ανάδειξη βασικών στοιχείων της προσωπικότητας του Αλέξανδρου.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η αξιοποίηση των ΤΠΕ με τη λογική του Σχεδιασμού και του Web 2.0 οδηγεί τους μαθητές στο να γίνουν παραγωγοί της γνώσης και όχι απλοί και παθητικοί χρήστες της, σύμφωνα και με τη Διδακτική των Μέσων (βλ. Kron & Σοφός 2007). Νοηματοδοτούν τον κόσμο και εκφράζουν την κοινωνική τους ταυτότητα αξιοποιώντας υπάρχοντα ανοιχτού τύπου ψηφιακά περιβάλλοντα.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρριανού, «Αλεξάνδρου Ανάβαση» Ζ' 28 - 30: [Χαρακτηρισμός του Αλεξάνδρου](#)
[-Βιβλίο εκπαιδευτικού](#)

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Iστοσελίδες

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

[-Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#)
[-Ηλεκτρονικά λεξικά](#)

[Text2MindMap](#) [Λογισμικό κατασκευής εννοιολογικών χαρτών]

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Το σενάριο προτείνεται να πραγματοποιηθεί σε έξι διδακτικές ώρες και σε τρεις φάσεις. Ως αφόρμηση μπορεί να τεθεί στο ιστολόγιο του μαθήματος το εξής προς επίλυση πρόβλημα:

Όλοι γνωρίζουμε τον βασιλιά Αλέξανδρο και τις κατακτήσεις του. Οι ιστορικοί μάλιστα έσπενσαν να τον ονομάσουν «Μέγα» για όλα αυτά που κατόρθωσε στη σύντομη ζωή του. Πώς ήταν, όμως, ο ίδιος σαν άνθρωπος; Ποια ήταν η ταυτότητά του; Ο ιστορικός Αρριανός προχώρησε στον χαρακτηρισμό που περιλαμβάνεται στο σχολικό σας βιβλίο και κατέθεσε την άποψή του για τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία πρέπει να αξιολογηθεί ο βασιλιάς Αλέξανδρος. Συμφωνείτε με αυτά; Κάνοντας τη δική σας έρευνα μπορείτε να παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας έναν χαρακτηρισμό του Αλέξανδρου; Επιπλέον, επειδή τα πράγματα τα βλέπουμε πάντα από διάφορες οπτικές γωνίες, μπορείτε να συζητήσετε όσα θεωρείτε προτερήματα ή μειονεκτήματα της προσωπικότητάς του; Θα μπορούσατε να συμμετάσχετε σε έναν αγώνα αντιλογίας με θέμα «Αλέξανδρος: μεγάλος στρατηλάτης ή γενικά μεγάλος βασιλιάς;». Μπορείτε να αναρτήσετε τα συμπεράσματά σας και να συζητήσετε το όλο θέμα σε αντό το ιστολόγιο.

Στην Α' Φάση γίνεται η προσπέλαση του αρχαίου κειμένου από τις ομάδες των μαθητών με τελική αποστολή η κάθε ομάδα να χρησιμοποιήσει έναν ψηφιακό εννοιολογικό χάρτη, για να οργανώσει και να παρουσιάσει τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά τα οποία αποδίδει ο Αρριανός στον Αλέξανδρο. Στη φάση αυτή τα λεξικά (το Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής και τα Λεξικά της Νέας Ελληνικής) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα μπορεί να αξιοποιηθούν για την ερμηνεία και τη διερεύνηση της χρήσης των λέξεων. Προς την ίδια κατεύθυνση μπορεί να συμβάλει και η παρατιθέμενη στο σχολικό εγχειρίδιο μετάφραση.

Κατά τη Β' Φάση, οι ομάδες των μαθητών καλούνται να δημιουργήσουν ένα πολυτροπικό κείμενο, μια ψηφιακή παρουσίαση με τη χρήση ανάλογου λογισμικού, για τον Αλέξανδρο και τα χαρακτηριστικά που εντόπισαν στο κείμενο του Αρριανού

και, αφού το συζητήσουν στην ολομέλεια της τάξης, να το αναρτήσουν στο ιστολόγιο του μαθήματος.

Η Γ' Φάση αφιερώνεται στη συζήτηση του προβλήματος που τέθηκε στο ιστολόγιο του μαθήματος και στον αγώνα επιχειρηματολογίας, που μπορεί να είναι και διαδικτυακός, αν οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με την ανάρτηση σχολίων και τη συζήτηση σε ιστολόγια.

Η διδακτική διαδικασία μπορεί να κατανεμηθεί σε διδακτικές ώρες ως εξής:

A' Φάση

1^η - 2^η διδακτική ώρα: Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες των τεσσάρων έως πέντε ατόμων, ανάλογα με το δυναμικό της τάξης. Οι ομάδες πραγματεύονται την αποστολή τους με βάση τα Φύλλα Εργασίας που τους μοιράζονται. Πρόκειται για την [«Ομάδα των αρετών του Αλέξανδρου»](#), την [«Ομάδα των σφαλμάτων του Αλέξανδρου»](#) και την [«Ομάδα του Αρριανού»](#) που μελετά τη θέση του ιστορικού σχετικά με τα χαρακτηριστικά του Αλέξανδρου.

Η κάθε ομάδα αναθέτει συγκεκριμένους ρόλους στα μέλη της (συντονιστής, γραμματέας, εκπρόσωπος της ομάδας, «παρουσιαστής» των εργασιών της, σύνδεσμος με τις άλλες ομάδες). Αξιοποιώντας ψηφιακούς εννοιολογικούς χάρτες (π.χ. [Text2MindMap](#)) οι ομάδες εντοπίζουν επίθετα, παραθετικά επιθέτων ή άλλες λέξεις και φράσεις που χαρακτηρίζουν τον Αλέξανδρο σε κάθε περίπτωση. Χρησιμοποιούν ως βοήθεια τη μετάφραση και τα σχόλια του βιβλίου, αλλά και τα Λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.

B' Φάση

3^η - 4^η διδακτική ώρα: Χρησιμοποιούνται τα Φύλλα Εργασίας της Α' Φάσης. Οι ομάδες καλούνται να αναπτύξουν το θέμα τους με βάση την αποστολή τους. Ακολουθείται η τακτική μιας ελεύθερης ιστοεξερεύνησης όπου οι μαθητές αναζητούν και χρησιμοποιούν οποιονδήποτε ψηφιακό πόρο θεωρούν ότι εντάσσεται στην αποστολή τους. Δημιουργούν σε ένα λογισμικό παρουσίασης τον δικό τους ψηφιακό πόρο, τον οποίο και αναρτούν στο ιστολόγιο του μαθήματος. Ανάλογα με τον διαθέσιμο χρόνο μπορεί να προηγηθεί και παρουσίαση της πρότασής τους στην ολομέλεια της τάξης.

Γ' Φάση

5^η - 6^η διδακτική ώρα: Στη Γ' Φάση δεν απαιτείται Φύλλο Εργασίας. Ο αγώνας επιχειρηματολογίας προϋποθέτει αναδιάταξη των ομάδων σε επιμέρους ομάδες των πέντε έως έξι μαθητών, οι οποίες θα υποστηρίξουν οι μεν ότι ο Αλέξανδρος ήταν μόνο ένας καλός στρατηλάτης, οι δε ότι ήταν ένας γενικότερα καλός βασιλιάς.

Είναι καλό σε κάθε ομάδα να υπάρχει ένας ή δυο μαθητές από τις ομάδες των προηγούμενων φάσεων. Για τον Αγώνα Επιχειρηματολογίας προτείνεται να ακολουθηθεί η διαδικασία που [διέπει](#) τους Πανελλήνιους Μαθητικούς Αγώνες Αντιλογίας - Επιχειρηματολογίας ή αλλιώς τους Αγώνες Δισσών Λόγων που διοργανώνονται επίσημα κάθε χρόνο. Ο αγώνας μπορεί να είναι και διαδικτυακός με άλλα σχολεία ή και με άλλα τμήματα και τάξεις, μέσω της αξιοποίησης του σχολιασμού των ιστολογίων ή με τη δημιουργία ενός ψηφιακού φόρουμ.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση των μαθητών μπορεί να γίνει συνολικά στο τέλος και σύμφωνα με τους παρακάτω άξονες:

- ✓ Έλεγχος του βαθμού κατανόησης των διδαχθέντων και απόκτησης των δεξιοτήτων που προβλέπονται στη στοχοθεσία του σεναρίου.
- ✓ Έλεγχος του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ και αν αυτός ανταποκρίνεται στην επιλογή του Σχεδιασμού ως παιδαγωγικού μέσου.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- ✓ Αυτοαξιολόγηση μέσα στην κάθε ομάδα με κριτήρια που θα σχετίζονται α) με το τι ήξεραν ή τι πίστευαν από πριν και τι έμαθαν από το συγκεκριμένο σενάριο β) με το κατά πόσο συνεργάστηκαν τα μέλη της ομάδας και επιτεύχθηκε η αποστολή της, γ) το πόσο επιτυγχές είναι το τελικό ψηφιακό προϊόν που δημιουργήθηκε και δ) το κατά πόσο συνεισέφερε η κάθε ομάδα στον στόχο της επίλυσης του αρχικού προβλήματος που τέθηκε.
- ✓ Ετεροαξιολόγηση μεταξύ των ομάδων με τα ίδια παραπάνω κριτήρια.
- ✓ Αξιολόγηση που πραγματοποιεί ο διδάσκων με βάση τα ίδια παραπάνω κριτήρια.

Για τις περιπτώσεις της αυτοαξιολόγησης και της ετεροαξιολόγησης τα κριτήρια θα μπορούσαν να δοθούν στους μαθητές σε Φύλλο Αξιολόγησης. Θα ήταν ενδιαφέρον, βέβαια, να επιχειρηθεί η δημιουργία κριτηρίων αξιολόγησης από τους ίδιους τους μαθητές. Η αξιολόγηση του Αγώνα Επιχειρηματολογίας μπορεί να ακολουθήσει τα σχετικά κριτήρια που έχουν θεσπιστεί για τους Πανελλήνιους Αγώνες Επιχειρηματολογίας.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

A' και B' Φάση

Φύλλο Εργασίας 1: *Ομάδα αρετών του Αλέξανδρου*

Αποστολή της ομάδας σας είναι να προσδιορίσετε τις αρετές του Αλέξανδρου σύμφωνα με τον Αρριανό. Με βάση τα συμπεράσματά σας, θα ετοιμάσετε μια παρουσίαση για τον Αλέξανδρο, την οποία θα αναρτήσετε στο ιστολόγιο του μαθήματος, όπου υπάρχει ένα πρόβλημα που πρέπει να επιλύσετε.

- Επισκεφτείτε την ενότητα των [κεφαλαίων 28 - 30](#) του σχολικού βιβλίου στο Ψηφιακό Σχολείο και διαβάστε την ενότητα 28 του αρχαίου κειμένου του Αρριανού καθώς και τη μετάφρασή του.
- Εντοπίστε στο αρχαίο κείμενο επίθετα και παραθετικά επιθέτων αλλά και άλλες λέξεις και φράσεις, με τα οποία περιγράφονται οι αρετές του Αλέξανδρου.
- Χρησιμοποιήστε τα ευρήματά σας για να φτιάξετε έναν εννοιολογικό χάρτη με κεντρική τη φράση «Οι αρετές του Αλέξανδρου» (προτείνεται το ελεύθερο στο διαδίκτυο λογισμικό [Text2MindMap](#)).
- Με τη βοήθεια της μετάφρασης αλλά και αναζητώντας τις λέξεις που εντοπίσατε στο [Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#) και τα [Λεξικά της Νέας Ελληνικής](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, προσδιορίστε τη σημασία τους. Ποιες από αυτές τις λέξεις και φράσεις έχουν την ίδια σημασία από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα; Ποια από τα παραθετικά των επιθέτων που βρήκατε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε στον χαρακτηρισμό κάποιου προσώπου σήμερα;
- Με αφετηρία τις λέξεις, τις φράσεις και τις έννοιες που εντοπίσατε παραπάνω, δημιουργήστε με ανάλογο λογισμικό μια παρουσίαση για τον Αλέξανδρο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην μακρινά της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΛΛΑΣ
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

- Αφού ολοκληρώσετε το έργο σας, προσπαθήστε να απαντήσετε στο πρόβλημα που έχει τεθεί στο ιστολόγιο του μαθήματος. Πόσο πιστεύετε ότι συμβάλλουν τα δεδομένα σας ώστε να απαντηθεί το συγκεκριμένο πρόβλημα;

Φύλλο Εργασίας 2: Ομάδα σφαλμάτων του Αλέξανδρου

Αποστολή της ομάδας σας είναι να προσδιορίσετε τα σφάλματα του Αλέξανδρου σύμφωνα με τον Αρριανό. Με βάση τα συμπεράσματά σας, θα ετοιμάσετε μια παρουσίαση για τον Αλέξανδρο, την οποία θα αναρτήσετε στο ιστολόγιο του μαθήματος, όπου υπάρχει ένα πρόβλημα που πρέπει να επιλύσετε.

- Επισκεφτείτε την ενότητα των [κεφαλαίων 28 - 30](#) του σχολικού βιβλίου στο Ψηφιακό Σχολείο και διαβάστε την ενότητα 29 του αρχαίου κειμένου του Αρριανού καθώς και τη μετάφρασή του.
- Εντοπίστε στο αρχαίο κείμενο λέξεις και φράσεις με τις οποίες περιγράφονται τα σφάλματα του Αλέξανδρου.
- Χρησιμοποιήστε τα ευρήματά σας για να φτιάξετε έναν εννοιολογικό χάρτη με κεντρική τη φράση «Τα σφάλματα του Αλέξανδρου» (προτείνεται το ελεύθερο στο διαδίκτυο λογισμικό [Text2MindMap](#)).
- Με τη βοήθεια της μετάφρασης αλλά και αναζητώντας τις λέξεις που εντοπίσατε στο [Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#) και τα [Λεξικά της Νέας Ελληνικής](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, προσδιορίστε τη σημασία τους. Ποιες από αυτές τις λέξεις και φράσεις έχουν την ίδια σημασία από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα; Ποια από αυτές θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε στον χαρακτηρισμό κάποιου προσώπου και σήμερα;
- Με αφετηρία τις λέξεις, τις φράσεις και τις έννοιες που εντοπίσατε παραπάνω, δημιουργήστε με ανάλογο λογισμικό μια παρουσίαση για τον Αλέξανδρο.
- Αφού ολοκληρώσετε το έργο σας, προσπαθήστε να απαντήσετε στο πρόβλημα που έχει τεθεί στο ιστολόγιο του μαθήματος. Πόσο πιστεύετε ότι συμβάλλουν τα δεδομένα σας ώστε να απαντηθεί το συγκεκριμένο πρόβλημα;

Φύλλο Εργασίας 3: Ομάδα των Αρριανού

Αποστολή της ομάδας σας είναι να προσδιορίσετε την άποψη του Αρριανού σε σχέση με το πώς πρέπει να κριθεί ο Αλέξανδρος. Με βάση τα συμπεράσματά σας, θα ετοιμάσετε μια παρουσίαση για τον Αλέξανδρο, την οποία θα αναφτήσετε στο ιστολόγιο του μαθήματος, όπου υπάρχει ένα πρόβλημα που πρέπει να επιλύσετε.

- Επισκεφτείτε την ενότητα των [κεφαλαίων 28 - 30](#) του σχολικού βιβλίου στο Ψηφιακό Σχολείο και διαβάστε την ενότητα 30 του αρχαίου κειμένου του Αρριανού καθώς και τη μετάφρασή του.
- Εντοπίστε στο αρχαίο κείμενο λέξεις και φράσεις οι οποίες αναδεικνύουν την άποψη του Αρριανού για τον Αλέξανδρο.
- Χρησιμοποιήστε τα ευρήματά σας για να φτιάξετε έναν εννοιολογικό χάρτη με κεντρική τη φράση «Ο Αρριανός πιστεύει ότι ο Αλέξανδρος πρέπει να κριθεί...» (προτείνεται το ελεύθερο στο διαδίκτυο λογισμικό [Text2MindMap](#)).
- Με τη βοήθεια της μετάφρασης αλλά και αναζητώντας τις λέξεις που εντοπίσατε στο [Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#) και τα [Λεξικά της Νέας Ελληνικής](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, προσδιορίστε τη σημασία τους. Ποιες από αυτές τις λέξεις και φράσεις έχουν την ίδια σημασία από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα; Ποια από αυτές θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε για να εκφράσετε επιχειρήματα και σήμερα;
- Με αφετηρία τις λέξεις, τις φράσεις και τις έννοιες που εντοπίσατε παραπάνω, δημιουργήστε με ανάλογο λογισμικό μια παρουσίαση για τον Αλέξανδρο.
- Αφού ολοκληρώσετε το έργο σας, προσπαθήστε να απαντήσετε στο πρόβλημα που έχει τεθεί στο ιστολόγιο του μαθήματος. Πόσο πιστεύετε ότι συμβάλλουν τα δεδομένα σας ώστε να απαντηθεί το συγκεκριμένο πρόβλημα;

Z. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Θα ήταν ενδιαφέρον να ενταχθεί το όλο σενάριο σε ένα ευρύτερο Σχέδιο Εργασίας τύπου Project, όπου οι μαθητές θα μπορούσαν να διερευνήσουν, αξιοποιώντας και άλλα αρχαία και σύγχρονα κείμενα, την προσωπικότητα του Αλεξάνδρου και τον χαρακτηρισμό του ως «Μέγα». Είναι ένα ζήτημα που οι μαθητές έχουν ήδη γνωρίσει από την Αρχαία Ιστορία της Α' Γυμνασίου (βλ. [Κεφ. Z. 3](#) και [Z. 4](#)), αλλά και από κάποια κείμενα των Ανθολογίων της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας του Γυμνασίου (βλ. Α' Γυμνασίου: Ενότητες [7](#) και [11](#), Β' Γυμνασίου: [Ενότητα 16](#)). Θα μπορούσε να διερευνηθεί με κριτική διάθεση, όσο αυτό είναι εφικτό, βέβαια, σε μαθητές Γ' Γυμνασίου, ποια είναι τα στοιχεία εκείνα που καθιστούν πρότυπο μια ιστορική προσωπικότητα στην αρχαιότητα, αλλά και σήμερα, με επίκληση και μελέτη και άλλων «Μεγάλων» της ιστορίας (π.χ. Κωνσταντίνος, Ναπολέων, Βασίλειος κλπ.).

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η ταυτότητα διδάσκοντος και μαθητών αλλά και της σχολικής μονάδας και της υποδομής της, όπου θα εφαρμοστεί το συγκεκριμένο σενάριο, καθώς και οι αντικειμενικές συνθήκες διαχείρισης του σχολικού χρόνου συνιστούν καθοριστικά στοιχεία για τον τρόπο εφαρμογής του. Να επισημάνουμε, επίσης, ότι δεν υπάρχει σωστή λύση στο προς επίλυση πρόβλημα. Στόχος είναι οι μαθητές να καταθέσουν τις απόψεις τους και να επιχειρηματολογήσουν για αυτές. Κριτές θα ήταν καλό να είναι όσοι μαθητές δε συμμετέχουν κάθε φορά στις πενταμελείς ομάδες που, σύμφωνα με τους [κανόνες](#) των Πανελλήνιων Αγώνων Επιχειρηματολογίας, «ανταγωνίζονται» μεταξύ τους.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.

Kalantzis, M. & B. Cope. 2008. *Νέα Μάθηση. Μετασχηματιστικοί Σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση*.

<http://neamathisi.com/learning-by-design/>

Κουτσογιάννης, Δ. 2008. *Διδακτική αξιοποίηση των λεξικών και σωμάτων κειμένων: θεωρητικό πλαίσιο*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/education/cbt/utilization/theory.html

Kress, G. & T. van Leeuwen. 2001. *Multimodal Discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication*. London: Arnold.

Kron, F. W. & A. Σοφός. 2007. *Διδακτική των Μέσων: Νέα Μέσα στο πλαίσιο Διδακτικών και Μαθησιακών Διαδικασιών*. Μτφρ. Ε. Νούσια & Ε. Γεμενετζή. Αθήνα: Gutenberg.

Μαρωνίτης Δ. Ν. 2010. «Προοίμια Ιστοριογραφίας: Ένα υπόδειγμα διδασκαλίας χωρίς μετάφραση». Στο *Ενδογλωσσική Μετάφραση*, επιμ. Δ. Ν. Μαρωνίτης. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/education/translation/support_practice/page_000.html

[03 /04/ 2013]